

Stor gevinst ved at hindre nedslidning

Den kommende stigning i pensionsalderen betyder, at lønmodtagerne skal være mange flere år på arbejdsmarkedet. Det er dog gået upåagtet hen, at Finansministeriet forudsætter, at en meget stor andel af befolkningen ikke er i stand til at fortsætte på arbejdsmarkedet frem til pensionsalderen, men i stedet overgår til førtidspension. Fx ventes op mod hver fjerde fra årgang 1980, at være førtidspensionister forud for folkepensionsalderen.

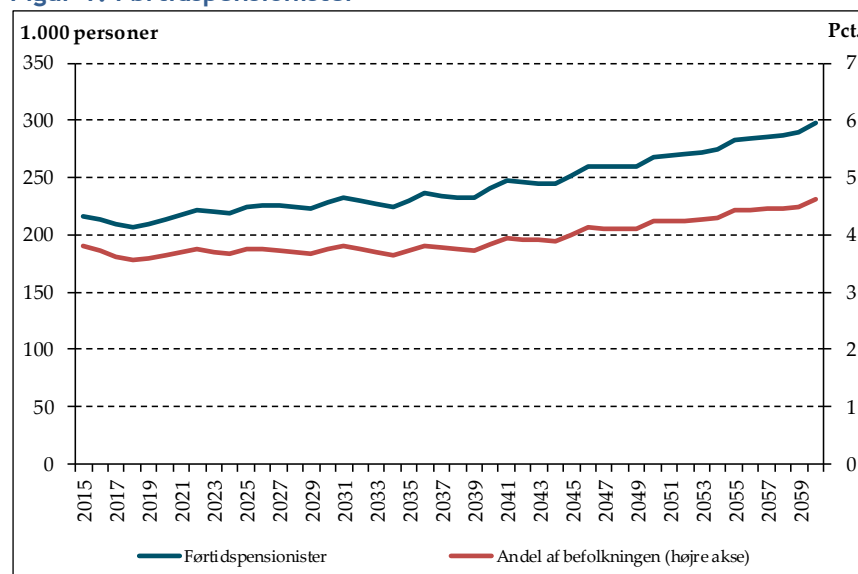
Lykkes det gennem en forebyggende indsats at nedbringe nedslidning og udstødning fra arbejdsmarkedet er der meget store gevinster at hente både for den enkelte og for samfundet.

Analyser på den samfundsøkonomiske model DREAM viser, at det offentlige råderum årligt forbedres med 2-4 mia. kr., hvis antallet af førtidspensionister på langt sigt reduceres med 4 ½ -9 pct.

Udsigt til flere førtidspensionister i fremtiden

I 2025-fremskrivningen fra august ventes antallet af førtidspensionister at vokse med 80.000 personer frem til 2060. En tredjedel af den stigning skyldes en større befolkning, mens resten skyldes, at en voksende andel af befolkningen ventes at være på førtidspension. Andelen af førtidspensionister vokser således fra 3,8 pct. i 2015 til 4,6 pct. i år 2060, jf. figur 1.

Figur 1. Førtidspensionister

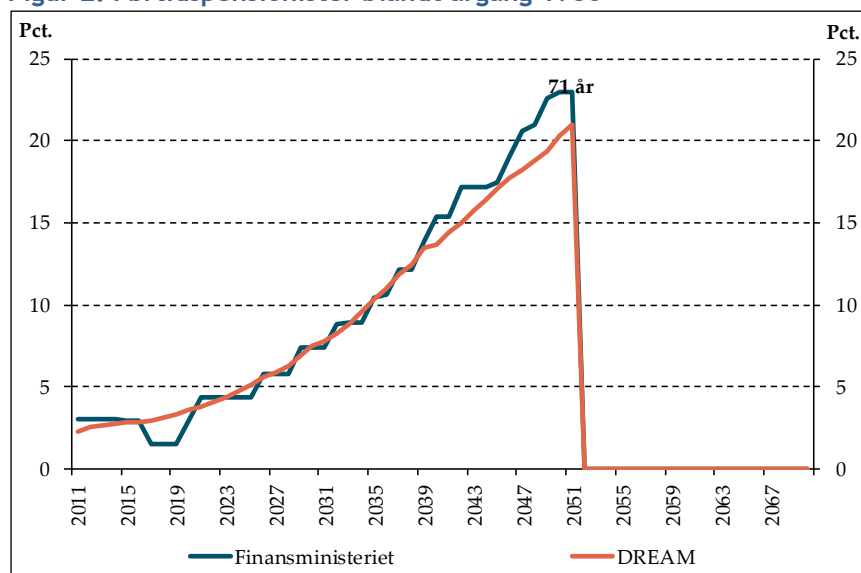
Anm.: Antallet af førtidspensionister inkluderer også pensionister i beskæftigelse og pensionister bosiddende i udlandet.

Kilde: Finansministeriet (2016): DK2025.

Stigningen i andelen af førtidspensionister sker på trods af et i skift i befolkningens uddannelsesmønster, væk fra grundskole og erhvervsuddannelse som højest fuldført uddannelse og over mod videregående uddannelse. Dette trækker i retning af en lavere andel førtidspensionister for befolkningen som helhed, idet andelen af førtidspensionister blandt videregående uddannede er forholdsvis lav.

Den stigende andel af førtidspensionister skal ses i sammenhæng med den voksende pensionsalder. I Finansministeriets fremskrivninger forudsættes andelen af førtidspensionister i en given årgang således at vokse frem mod pensionsalderen. Betragter man fx årgang 1980, som i dag er 36 år, antager Finansministeriet, at op mod hver fjerde er førtidspensionist umiddelbart inden de som 72-årige kan gå på folkepension i 2052, *figur 2*.

Figur 2. Førtidspensionister blandt årgang 1980

Anm.: Antallet af førtidspensionister inkluderer også pensionister i beskæftigelse og pensionister bosiddende i udlandet.

Kilde: Finansministeriets svar på FIU, spm. 403 og DREAM's socioøkonomiske fremskrivning, oktober 2016.

Det er en markant stigning set i forhold til de årgange, som i dag forlader arbejdsmarkedet for at blive folkepensionister. Fx var ca. 17 pct. af årgang 1950 førtidspensionister i årene forud for folkepensionen¹.

Den uafhængige økonomiske institution DREAM, der udarbejder lange fremskrivninger af dansk økonomi, forudsætter også en stigende andel førtidspensionister frem mod folkepensionsalderen.

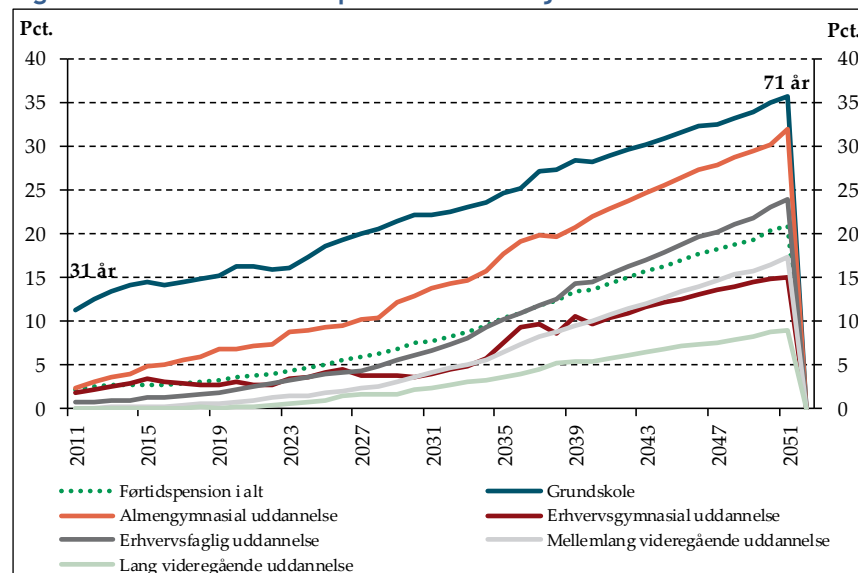
¹ DREAM's befolkningsregnskab.

Som det fremgår af figur 2, ligger stigningen i DREAM's fremskrivning af årgang 1980 en smule under Finansministeriets fremskrivning.

Som nævnt, er der stor forskel på hyppigheden af førtidspensionering alt efter befolkningens uddannelsesmæssige baggrund. Generelt gælder, at jo længere uddannelsen er, jo mindre er sandsynligheden for at blive førtidspensioneret. Disse forskelle bliver endnu mere eksponeret, når pensionsalderen stiger.

I DREAM's fremskrivning er hver tredje ufaglærte blandt årgang 1980 førtidspensionister inden overgangen til folkepension, mens det gør sig gældende for mindre end hver tiende blandt gruppen med lang videregående uddannelse, jf. figur 3.

Figur 3. Andel med førtidspension efter højest fuldførte uddannelse

Anm.: Årgang 1980.

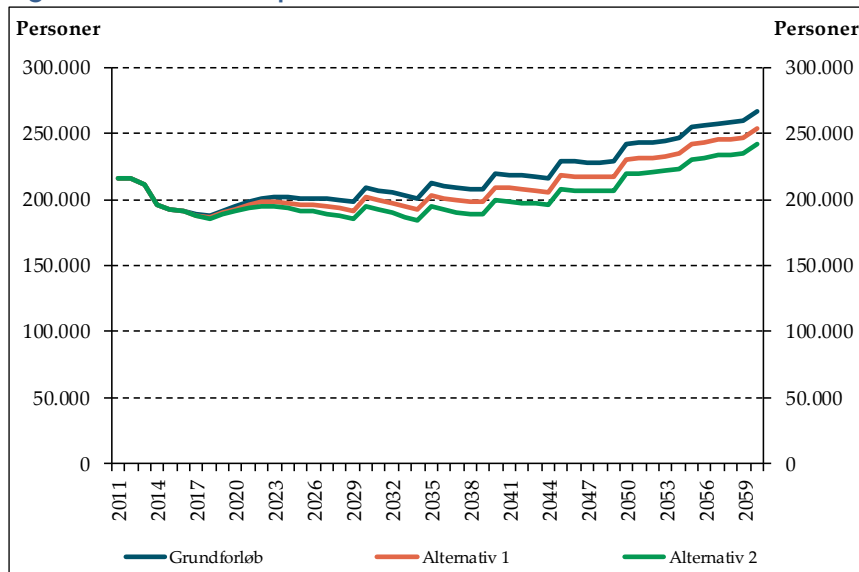
Kilde: DREAM og egne beregninger.

Færre på førtidspension er en stor gevinst

Hvis det gennem en forebyggende arbejdsmiljøindsats lykkes at reducere nedslidning og nedbringe antallet af førtidspensionister, vil det være en gevinst for den enkelte lønmodtager, der undgår fysiske og psykiske gener, får en bedre levestandard og bevarer tilknytningen til kollegaer og det arbejdsmæssige fællesskab. Men det vil også være en gevinst for samfundet, der kan spare udgifter til førtidspension, samtidig med at velstanden øges gennem stigende beskæftigelse. Det vil skabe et økonomisk råderum, som kan anvendes til forbedret velfærd alt efter politisk prioritering.

Kan de ældre aldersgrupper fastholdes et år ekstra på arbejdsmarkedet i stedet for at overgå til førtidspension vil det give anledning til en reduktion i antallet af førtidspensionister på knap 5 pct. på langt sigt (scenarie 1). Udskydes overgangen til førtidspension med to år, er der udsigt til et fald på ca. 9 pct. på langt sigt (scenarie 2). Reduktionen i antallet af førtidspensionister vil være stigende gennem fremskrivningsperioden. I 2060 vil udskydelsen af førtidspensionering fx resultere i en nedgang på 12.500 henholdsvis 25.000 personer i de to scenarier, jf. figur 4.

Figur 4. Færre førtidspensionister

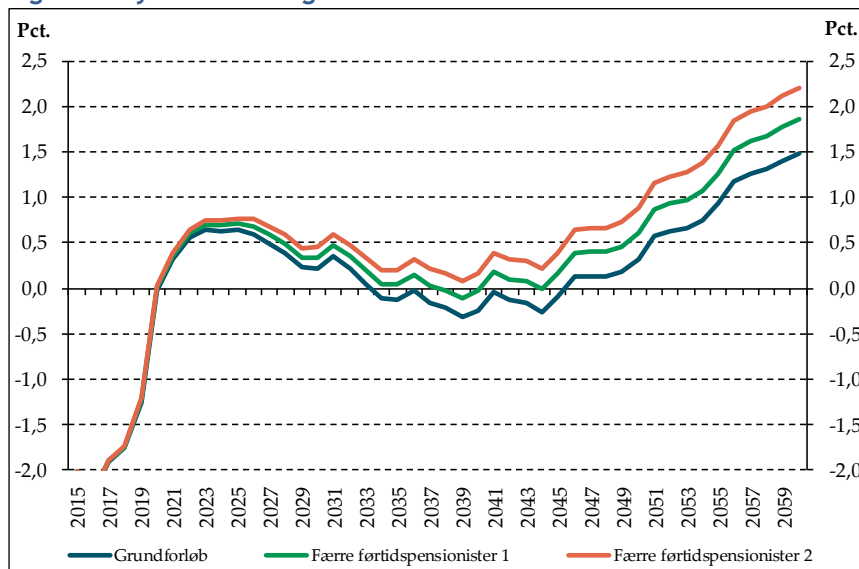

Anm.: Vedrørende metode, se boks 1.

Kilde: DREAM beregning for LO.

En reduktion i antallet af førtidspensionister i denne størrelsesorden vil forbedre den offentlige saldo, jf. figur 5.

Figur 5. Styrket offentlig saldo

Anm.: Vedrørende metode, se boks 1.

Kilde: DREAM beregning for LO.

I de to alternative forløb vil den finanspolitiske holdbarhed blive forbedret med godt 0,1 henholdsvis 0,2 pct. af BNP. Det svarer til, at det offentlige råderum årligt øges med 2 mia. kr. i *scenarie 1* og 4 mia. kr. i *scenarie 2*.

Hvis det lykkes at mindske nedslidning og forebygge udstødning til førtidspension, vil det give en stor forbedring af den offentlige økonomi, som kan være med til at skabe bedre velfærd.

Boks 1. Metode

Reduktionen i antallet af førtidspensionister er beregnet ved at tage udgangspunkt i andelen af førtidspensionister fordelt på alder i de enkelte årgange.

I det første alternativ udskydes overgangen til førtidspension med et år. Det vil sige, andelen med førtidspension blandt 60-årige og ældre forskydes med et år, så 61-årige får en andel på førtidspension svarende til 60-årige i grundfremskrivningen. Blandt yngre ældre tilpasses andelen, så disse får et jævnt forløb på tværs af alder.

Det andet alternativ bygger på tilsvarende antagelse, idet forskydningen af andelen for 60-årige og ældre nu er to år.

I de to scenarier er der forudsat en gradvis tilpasning frem mod 2030, hvor ovenstående ændring først får fuld effekt. Det skal ses i lyset af, at en stærkere forebyggende indsats må formodes at slå gradvist igennem i forhold til antallet af år en årgang allerede har været på arbejdsmarkedet.

Det forudsættes, at nedgangen i antal personer på førtidspension modsvares af en tilsvarende udvidelse af arbejdsstyrken.